

Gendalen – Genneved

1900 kom Västergötland-Göteborgs Järnväg. Då fick Gendalen järnvägsstation och poststation. Det var en omtumlande tid. Jordbrukets överskott, slaktdjur, smör, ägg m.m. behövde inte längre köras med häst och vagn till Gamla Lödöse, Göteborg eller Alingsås. Namnet Genneved byttes till Gendalen för att undvika förväxling med Genevad i Halland. Den smalspåriga, oelektrifierade järnvägen lades ner 1970.

Genneved var en känd marknadsplats. Man hade stora vår- och höstmarknader mellan åren 1787 och

1886. Dessa marknader fanns angivna i almanackan, men mindre marknader fanns kvar intill 1902. 1903 flyttades marknaden till Nossebro. Numera är det marknad i Nossebro en gång i månaden.

Genneved var en egen socken. Kyrkan brann ner 1546 och Genneved kom därefter att tillhöra Mellby socken. 1885 gick Genneved även i jordregistret gick upp i Mellby socken. Då fick socknen namnet Stora Mellby för att undvika förväxlingar med andra Mellby.

Minnessten över Genneveds kyrka. Kyrkan brann ner 1546. Byamännen reste stenen 1929 på den gamla kyrkans plats. Bild från Bernt Johansson.

På bilden till höger syns minnesstenen under klockstapelns som byggdes 1972 av Genneveds klockstapelintressenter.

På klockan står det: *Denna klocka tillhörande Genneved är gjuten till minnet av Genneveds gamla kyrka. Här våra fäder haft sin kyrka, här hämtat mod och levnadsstyrka. Högt över jordens kval och tvång, de fira nu sin kyrkogång, må sena tiders barn med ödmjukt sinne, till Herrens ära vårda deras minne. Och klockan ringa om Guds frid, i denna bygd från tid till tid.* Foto: Pelle Dalberg.

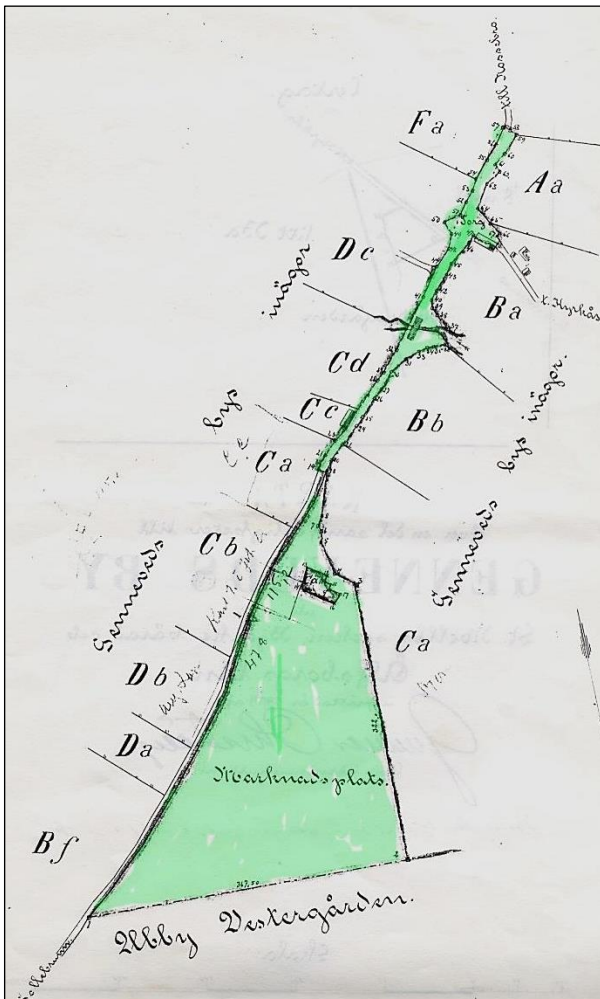

Gendalens järnvägsstation i början på 1900-talet

Till godsmagasinet till vänster ledde ett stickspår. Senare byggdes ett spår, 300 meter långt, för möten mellan tåg. Stationshuset, med semaforen framför sig, hade ett väntrum till vänster och expedition till höger. Dessutom ett rum och kök på andra sidan och utrymmen på vinden. Intill stationshuset finns

avträdet. Till höger ligger jordkällaren och ett förråd för stinsens familj. Den siste stinsen var kvinna och kallades ”stinsa”.

Bortom jordkällaren står en väderkvarn, en holkvarn. Till vänster i bild står en till. Bild från Bernt Johansson.

Genneved marknad

Kartan från 1904 visar marknadsplatsens utbredning. Längst ner avgränsas den av vägen mot Bjärlanda. Där står idag tre bautastenar nära korsningen med väg 190 mot Sollebrunn. Marknadsplatsen var och är fortfarande en samfällighet för Gendalens by. Varje år har man bystämma och väljer ålderman.

Högre upp på kartan, på båda sidor om landsvägen, hade fastighetsägarna marknadsplatser och i ladugårdsväggarna hade man luckor som öppnades för att göra affärer. Marknaden fortsatte förbi bron över Mellbyån och ett stycke förbi torget där vägen går mot Kyrkås. Landsvägen fortsätter mot Nossebro. Mellan ån och torget går Stationsvägen ner till järnvägsstationen.

Genneved marknad antas ha varit en av de största i denna del av Västergötland och kan, enligt anteckningar i Folklivsarkivet, ha haft över tiotusen besökare. Karta från Christer G:son Slätt.

Geneve Marten

Geneve Marten va en lajer tjuvmarten. I sandgravera lite ifrå kokte käringar kaffe och hade ett ankare brännvin jämte och sålde kaffehalver. Smälänningar och marböner (från Marks härad) hade stånd i två rader. De sålde kläder mest. (Berättat 1932 av Andreas Larsson i Torp, Erska, född 1846)

Text: Bo Björklund.